

Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις

«Ἐντολή γάρ Κυρίου μὴ σιωπᾶν ἐν καιρῷ κινδυνευούσης Πίστεως. Λάλει γάρ, φησί, καὶ μὴ σιώπα... Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ ὁ τάλας, δεδοικὼς τὸ Κριτήριον, λαλῶ».

(Ὁσ. Θεοδώρου Στουδίτου, PG 99, 1321)

■ «Ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, Ἐμὲ ἀθετεῖ... Τὸν ἀποστείλαντά Με»

Ὁ μνημονεύων τὸν πάπα, γίνεται παπικὸς*

**Μαρτυρία ἀπὸ χειρόγραφον ἔργων
τοῦ Ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ**

Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς μελέτης μας ἐπὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ κατὰ τῆς ψευδο-συνόδου τῆς Φλωρεντίας, εἶχαμε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐξετάσωμε ἐπιμελῶς τὸ χειρόγραφο ὑπ' ἀριθμὸν 256 τῆς ἐν Μονάχῳ Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βαυαρίας.

Ὁ κῶδιξ αὐτὸς ἀντεγράφη γύρω στὸ 1445 ἀπὸ τέσσερις γραφεῖς, εὕρισκομένους πολὺ κοντὰ στὸν Ἅγιο Μᾶρκο, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦταν καὶ ὁ τότε διάκονος καὶ ἱερομνήμων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Θεόδωρος Ἀγαλλιανός (ὁ μετέπειτα ἐπίσκοπος Μηδείας Θεοφάνης)**, καὶ παραδίδει ἔργα ἐξαιρετικῶς πολύτιμα, ὅπως Ἐπιστολὰς τοῦ ἁγίου Μάρκου πρὸς τοὺς φίλους του, προτρέποντάς τοὺς νὰ μὴ μνημονεύουν ὅσους ἀποδέχθηκαν τὴν ἔνωσιν μετὰ τῶν Λατίνων, ἢ τὸ πρωτότυπο τοῦ Ἀντιρρητικοῦ κατὰ τοῦ ὅρου τῆς Συνόδου τῆς Φλωρεντίας, γραμμένο ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ τοῦ Ἁγίου Μάρκου, Ἰωάννη Εὐγενικό.

Μεταξὺ τῶν ἐλασσόνων κειμένων ποὺ συνοδεύουν αὐτὴν τὴν πολυτιμότεν συλλογὴ, συναντήσαμε αὐτὴν τὴν σύντομην προτροπὴ σχετικὰ μὲ τὶς σοβαρὰς πνευματικὰς συνέπειες τῆς λειτουργικῆς μνημόνευσης τοῦ πάπα.

Πραγματικὰ, οἱ ὑποστηρικταὶ τῆς ψευδοενώσεως διαβεβαίωσαν, ὅτι θὰ ἐπρόκειτο μόνον γιὰ τὸ λειτουργικὸ μνημόσυνο τοῦ πάπα, χωρὶς νὰ ἀλλάξῃ κανένα ἐκ τῶν δογμάτων ἢ τῶν

ἐθίμων τῆς Ἐκκλησίας (βλ. τὰ Απομνημονεύματα τοῦ Συροπούλου, κεφ. ιβ', 13, γιὰ παρόμοιο λόγο τοῦ οὐνίτου «πατριάρχῃ» Κωνσταντινουπόλεως Μητροφάνους Β').

Ἀλλὰ ἡ κοινωνία καὶ ἐπίσης τὸ ἀπλὸ μνημόσυνο ὅσων ἔχουν διαφορετικὸ δόγμα, ἀποτελεῖ ἀπὸ μόνῃ τῆς ἀλλοίωσι τοῦ δόγματος καὶ πλήρῃ συμμετοχῇ στὴν αἵρεσι, διδάσκει ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Παράδοσις.

Τὸ κείμενο αὐτό, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀποτελεῖ μία σπουδαία μαρτυρία γιὰ τὸ εἶδος τῶν ψυχωφελῶν κειμένων ποὺ κυκλοφοροῦσαν τότε μεταξὺ τῶν διωκομένων Ὁρθοδόξων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, θὰ ἔπρεπε νὰ προκαλῇ τρόπον σὲ κάθε οὐνίτη ποὺ τὸ ἀναγινώσκει, ἀναλογιζόμενος τὴν βαρύτητα τῶν πράξεών του.

● **Κ**αὶ ἴσως θὰ ἔπρεπε νὰ τὸ ἀναγνώσῃ ἐπίσης καὶ ὁ νῦν Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος, ὁ ὁποῖος οὐχὶ ἅπαξ ἐτόλμησε νὰ μνημονεύσῃ τὸν σχισματοαιρετικὸ πάπα κατὰ τίς ἱερές ἀκολουθίες στὸ Φανάρι, ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἐπισκέψεών του!

* * *

Ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω, ὡς φοβερὰ ὄντα καὶ ταῦτα

[φ. 230β] **Ἐ**ὰν ὅλως μνημονεύσῃς πάπαν τὸν ἄζυμίτην, τὸ ἐνζυμόν σου, ὃ κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀναίμακτον θυσίαν προσέφερες, οὐκ ἔτι τὸ σὸν ἐνζυμον εἶναι δύναται ἐνζυμον, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἄζυμον τοῦ παρὰ σοῦ μνημονευομένου, καὶ αὐτὸ ἄζυμον λογισθήσετο· ὅπερ οὐ ψεύδεται Παῦλος τὸ στόμα τῆς ἀληθείας· ὁ γάρ τις κολλᾶται, μετὰ τοῦ κολλωμένου (κολομένου χγ.), ἐν γίνεται· ὥσπερ γὰρ ὁ τῇ πόρνῃ κολλώμενος (κολόμενος χγ.), ἐν σώμᾳ ἐστι (Α' Κορ. 6, 17), οὕτω καὶ ὁ μνημονεύων τὸν ἄζυμίτην Λατῖνον (τῷ ἄζυμίτῃ Λατίνῳ χγ.), ἐν καὶ αὐτὸς μετὰ τοῦ ἄζυμίτου ἐστὶ· καὶ μάρτυς ἐν οὐρανῷ πιστὸς ὁ κανὼν ὁ ἐκκλησιαστικὸς ὁ λέγων, ὅτι ὁ κοινωνῶν τῷ ἀκοινωνήτῳ, καὶ αὐτὸς ἀκοινωνήτὸς ἐστι (βλ. Καν. 2 τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου καὶ τὴν ἐρμηνεία αὐτοῦ ὑπὸ Ἀριστηνοῦ)· καὶ ἕτερος κανὼν ἀφορίζων τὸν ἐν οἴκῳ ἐνὶ μετὰ σχισμα-

τικοῦ προσευχόμενον (Καν. 10 τῶν Ἀποστόλων)· ὁ δὲ τούτου φοβερώτερον θεωρεῖται καὶ αἰωνίου κολάσεως ἄξιον· τὸ ἀκόλουθον κεφάλαιον παραστήσει, καὶ ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν (Ματθ. 11, 15 κ.ά.), ἀκουέτω, εἶπε ὁ Κύριος. **Κ**εφαλὴν σου καὶ φῶς καὶ διδάσκαλόν σου καὶ ποιμένα ποιήσας τὸν διπλὴν (δυπλὴν χγ.) παραβάντα τὴν τε Χριστοῦ θεολογίαν περὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, ὅτι ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, (Ιω. 15, 26) τὸν τε ὅρον τῶν οἰκουμενικῶν ἁγίων συνόδων, καὶ ἀποτολμῶντα λέγειν, ὅτι καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται, εἰ γὰρ καὶ τῇ γλώσσει σιωπᾶς τὴν παραβατικοτάτην καὶ παράνομον ἐκείνην φωνήν, τῆς προφανεστάτης παρανόμου προσθήκης, ἀλλὰ ἀκριβῶς γίνωσκε (καὶ μηδεὶς ὀφιακῶς σε ἀπατάτω, ὡς ὁ ὄφεις πάλαι τῇ Εὐᾶ) ἐπεὶ πράγματι γὰρ σαλπίζεις καὶ ὑπογράφεις τὴν τοῦ λατίνου παρανομοτάτην προσθήκην (προσθύκην χγ.), ἐν ὅσῳ τὸν [φ. 231α] λέγοντα ταύτην ἐπ' ἐκκλησίας, σὺ ὡς παναγιώτατον καὶ ἄκρον ἀρχιερέα καὶ κορυφαῖον τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, ἐπ' ἐκκλησίας μνημονεύεις.

Ἄκουσον καὶ ἕτερον

Θέλεις μαθεῖν μετὰ ἀκριβείας ὁ μηδὲν ἁμαρτάνειν ἡγούμενος, ἐὰν τὸν Λατίνον τὸν τῆς παλαιᾶς Ρώμης ἐπίσκοπος, τὸν ἀθετοῦντα τὰς ἀποστολικὰς καὶ τῶν διαδόχων αὐτῶν, καὶ τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων τὰς θεοδιδάκτους παραδόσεις (παραδώσεις χγ.) καὶ ὅρους, ὡς ὀρθοδοξώτατον τὸν πάπαν μνημονεύειν ἐθέλεις, πόσῃ ὀργῇ Θεοῦ ἔνεκεν τῆς παρανομίας σου ταύτης ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐπισπᾶσαι; **Μ**άθε ἀκριβῶς πρῶτον, τίνα ἀθετεῖς· λέγει γὰρ ὁ γλυκύτατος καὶ ἀψευδὴς (ἀψευδεῖς χγ.) Ἰησοῦς· ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με (Λουκ. 10, 16). **Ο**ρᾶς ὅτι ὁ ἀθετῶν τὰς οἰκουμενικὰς ἁγίας συνόδους, καὶ τοὺς διαδόχους τῶν ἀποστόλων, καὶ τὰς παραδόσεις τῶν ἀποστόλων, ὅτι τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἀθετεῖ πάντως καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον· εἰς ὃ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀριδῆλως προσκρούουσιν,

μᾶλλον δὲ βλασφημοῦσι διὰ τὴν ἐν τῷ ἁγίῳ συμβόλῳ προσθήκην παράνομον, λέγοντες οἱ Λατῖνοι, ὅτι καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ, ὥσπερ ἐκ τοῦ πατρός, δηλονότι ὑπαρκτικῶς ἐκπορεύεται, οὕτω καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ, τὴν αἰτίαν τοῦ εἶναι ἔχει, κατὰ τὴν ἰδίαν προσωπικὴν ἐκπορευομένην ὑπόστασιν.

(*) Ἐφημερ. «Ὁρθόδοξος Τύπος», ἀριθμ. 2.583/27.3.2026. • Τοῦ κ. Nicoló Ghigi, ὑποψ. διδάκτορος, Scienze dell' Antichità, Πανεπιστήμιον Ca Foscari, Venezia. • Ἐπιμέλ. ἡμετ.

(**) Βλ. ἐνδεικτικὰ τὴν περιγραφὴ τοῦ χειρογράφου στὸν κατάλογο τοῦ K. Hajdú, Wiesbaden 2012, σσ. 363-378.